

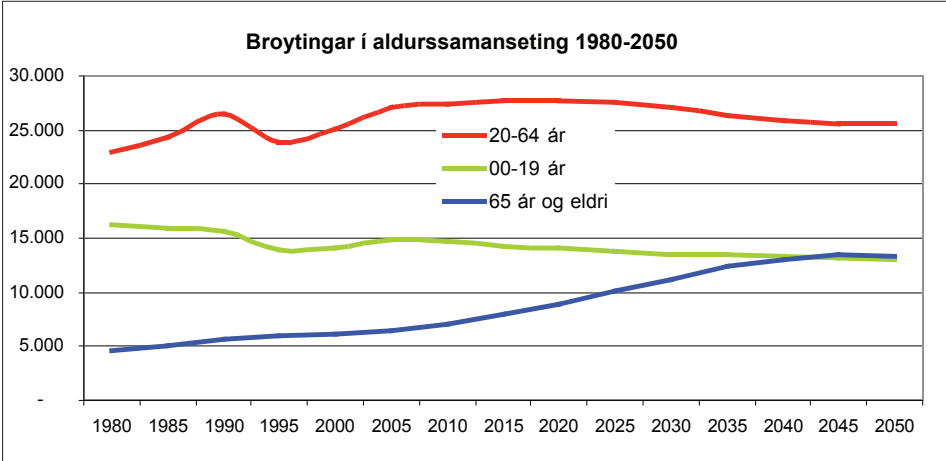
Kjak

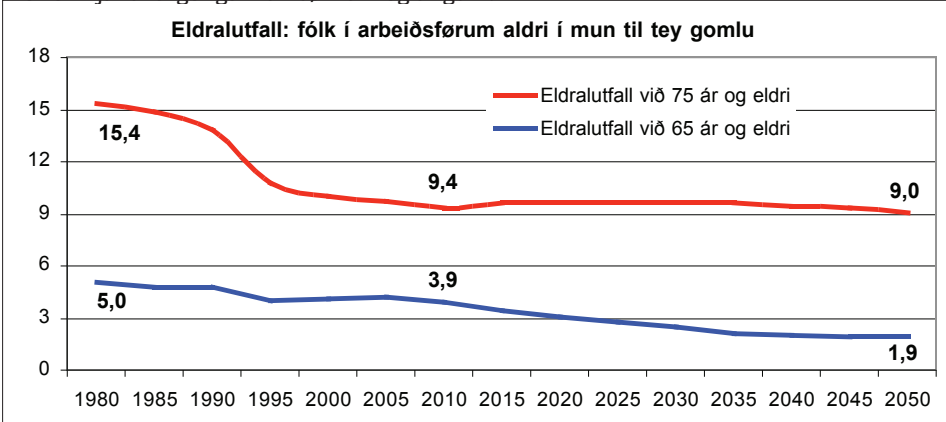
Hans Pauli Strøm

Ikki eldrabyrða men eldramegi

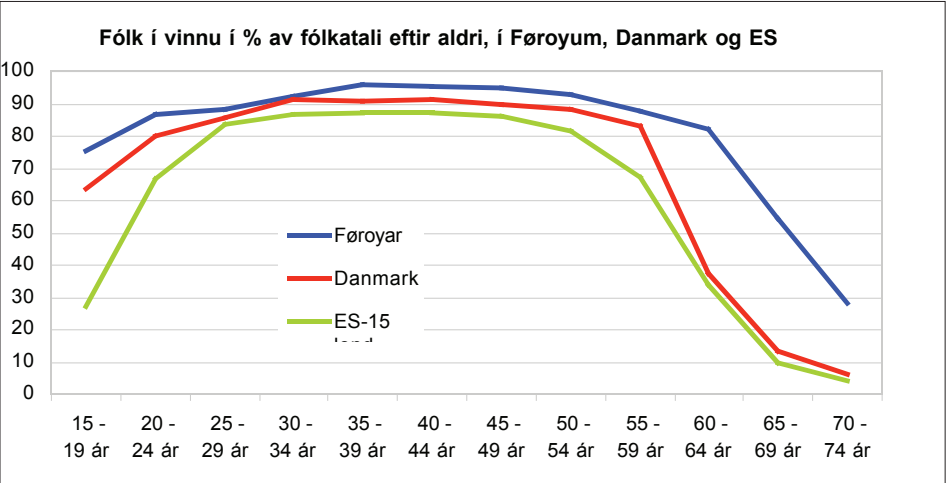
Poengið í míni tíðargrein í vikuskiftissosialinum var, at góðar grundir eru fyri at venda ræðumyndini um “eldrabyrðuna” á høvdið og heldur síggja møguleikar fyri samfelagsligum vinningi í veksandi virknum eldraættarliðum. Hetta skuldu m.a. strikumyndir og talva vísa, sum í greinini tíverri vóru minkað so nógv, at tey vóru ólesilig. Havi tí fingið loyvi frá blaðstjórnini til at taka strikumyndir og talvu upp aftur, so lesarin kann fáa meiningina við.

Myndin vísir aldursbroytingarnar síðstu 30 árin, og framskriving næstu 40 árin. Samstundis sum bæði parturin við 0-20 ára gomlum og við 20-65 ára gomlum stendur í stað ella minnar, so veksur parturin av teimum eldri enn 65 ár. Út frá hesi myndini verður trúttað um “eldrabyrðuna”. Haldi hinvegin, at demografiska og politiska avbjóðingin ikki er tey eldru, men svíkjandi tilgongdin av børnum og ungum.

Henda myndin vísir vanligu eldrakvotuna, sum 20-64 ára gomul í mun til 65 ára gomul og eldri (niðara strikan). Her forskrekkir man okkum við, at meðan vit nú eru 4 í arbeiðsførum aldri fyri 1 eldri, so vera tað minni enn 2 arbeiðsfør fyri 1 eldri um 40 ár. Men eg havi sett inn eina alternativa eldrakvotu (ovara strikan), roknað sum 20-74 ára gomul í mun til 75 ára gomul og eldri. Hetta er betri í tráð við føroyska veruleikan nú og komandi. Nú sæst, at eldrakvotan frameftir fer at liggja rættiliga støðugt, við umleið 9 fólki í vinnuførum aldrum fyri hvørt fólk 75 ár og eldri.

Triðja myndin vísir, at arbeiðstíttleikin hjá fólki í vinnuførum aldri í Føroyum er nógv størri enn í Danmark og ES-15 londunum. Men nógv størsti munurin er júst í eldru ættarliðunum: at her halda fólk nógv longri á at arbeiða, ja langt upp í 70-ina. Tí er skeivt at rokna fólk longu frá 65 ára aldri fyri ein búskaparligan útreiðslupost, men at tey tvørturímóti eiga at síggjast sum eitt potentiali fyri øktum samfelagsbúskaparligum vinningi.

Miðal livialdur, frá 0-1 ára aldri	Roknað fyri 1975	Roknað fyri 2010	Mett fyri 2050	Økt liviár 1975-2010	Økt liviár 2010-50
Menn	72,4	77,2	82	4,8	5
Kvinnur	76,7	82,9	89	6,2	6
Miðal liviár eftir, frá 65-70 ára aldri					
Menn	14,5	17,1	20	2,6	3
Kvinnur	16,1	20,8	26	4,7	5

Síðstu 35 árin er livialdurin longdur 5-6 ár. Demo-grafiskar og heilsu-frøðiligar grundir tala fyri, at gongdin heldur fram, soleiðis at livialdurin komandi 40 árin kann longjast 5-6 ár afturat. Merkisvert er, at fyri tey, sum eru komin upp í 65-70 ára aldur, ger longdi livialdurin so stóran mun, at um 40 ár kunnu menn í miðal liva til 85-90 ára aldur og kvinnur í miðal til 91-96 ár. Uppaftur størri positivan týðning hevur tað, at tað er tey góðu arbeiðsføru og lívsvirknu liviárin, sum gerast longri, og ikki tey sjúku og ófullføru.

Tí eru allar grundir fyri at venda tosinum um ræðandi eldrabyrðu á høvdið, og heldur tosa um stóru møguleikarnar í veksandi ættarliðum av arbeiðs- og lívsvirknum eldri fólki.

Hjalmar P. Petersen

Eyðun á Borg og tann einfalda frágreiðingin

Hann sigur, Eyðun, at tann einfalda frágreiðingin uppá, at mann sigur ein øl, er, at talan er um eina fløsku, og hon er kvennkyn. Nei, so er ikki. Og hvussu forklárar

Eyðun so kallkynsformin: ølurin? Her er so eingin fløska aftanfyri. Talan er um konkret navnorð og massanavnorð. Tað sæst aftur í vatn. Vit hava tvey stór vøtn í Vágum.

Leitisvatn og Fjallavatn. Men Eyðun kann ikki siga, at ‘eg fari at drekka fleiri góð vøtn’, á sama hátt sum hann ikki kann siga ‘eg fari at drekka fleiri góð øl’.

Viðvíkjandi orðanýtslu míni. Well, toli Eyðun ikki orðavalið, so sløkk útvarpið.